

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Кафедра загальної та клінічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____ проф. С.В. Шарин
“ _____ ” _____ 20____ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В 16.1 Практикум із загальної психології

за Освітньо-професійною програмою «Психологія»

Перший (бакалаврський) освітній рівень

Галузь знань - **05 « Соціальні та поведінкові науки »**

спеціальність - **053 « Психологія»**

факультет **Філософський факультет**

Робоча програма навчальної дисципліни «Практикум із загальної психологія» для студентів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальністю 053 « Психологія» за Освітньо-професійною програмою «Психологія» за першим (бакалаврським) освітнім рівнем 2017. – 31 с.

Розробник: **Іванцев Л.І.** кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та клінічної психології

Робоча програма розроблена на основі програми, затвердженої на засіданні кафедри загальної та клінічної психології «20» «вересня» 2017 року, протокол №2.

Завідувач кафедри

Москалець В.П.

_____ (_____)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

«20» вересня 2017 р.

Схвалено навчально-методичною радою філософського факультету
Протокол № 2 від 19 жовтня 2017 р.

Голова _____ (Пятківський Р.О.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань (шифр і назва) 05 «Соціальні та поведінкові науки»,	За вибором студента	
Модулів – 1	Спеціальність : 053 «Психологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 5		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 180		Семестр	
		4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год самостійної роботи студента - 4	Освітні рівень: Перший (бакалаврський)	Лекції	
		30 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	10 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
120 год.	160 год.		
Мова навчання: українська		Індивідуальні завдання	
		Вид контролю:	
		4 семестр – залік	4 семестр – залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 38% / 67%

для заочної форми навчання – 11% / 89%

Мета навчальної дисципліни

- ✓ ознайомлення студентів із сучасними теоретичними аспектами та практикою психодіагностичних досліджень;
- ✓ поглиблення знання про факти, закономірності і механізми психічної діяльності людини;
- ✓ формування адекватних уявлень про роль і місце відповідних методик в системі психологічної роботи;
- ✓ формування практично-значущих навичок проведення психологічного дослідження в різних областях психології, які необхідні для професійної діяльності психолога;
- ✓ розширення наукових уявлень про методи дослідження психіки людини.

Завдання вивчення дисципліни:

- ✓ вивчення основних підходів до дослідження психіки людини;
- ✓ оволодіння навичками ведення, обробки та інтерпретації протоколів спостереження; закріпити на практиці знання про планування та проведення психологічного експерименту;
- ✓ оволодіння навичками проведення психодіагностичного дослідження, аналізу та інтерпретації отриманих результатів, на основі цього робити обґрунтовані та аргументовані висновки; складання психологічних портретів особистості і т.д;
- ✓ оволодіння методами психометричної оцінки психодіагностичного засобу і конкретним психодіагностичним методикам;
- ✓ розробка рекомендацій та діагностичних програм, дослідженню основних психологічних аспектів діяльності людини та колективу;
- ✓ поглиблення і доповнення знань про факти, загальні закономірності прояву і розвитку психічних процесів, властивостей та психічних станів особистості.

Загальні компетентності:

- ✓ здатність і готовність мислити критично, системно і самогенно;
- ✓ знання основних теоретичних понять, термінів, законів та закономірностей психологічної науки;
- ✓ розуміння основних етапів і принципів побудови психологічного дослідження;
- ✓ здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, організувати, контролювати та оцінити діяльність і взаємодію суб'єктів у сфері практичної психології;
- ✓ професійне володіння соціально-психологічними механізмами взаєморозуміння та взаємовпливу і здатність ефективно застосовувати їх у професійному спілкуванні;
- ✓ здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності;
- ✓ здатність діяти на основі етичних міркувань, емпатії, толерантності.

Фахові (спеціальні) компетентності:

- ✓ здатність і готовність добирати й застосовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій;
- ✓ здатність аналізувати та систематизувати одержані результати при психологічному дослідженні та формулювати аргументовані висновки та рекомендації;
- ✓ здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачає застосування теорій та методів психологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;
- ✓ здатність і готовність брати участь у наукових психологічних дослідженнях з проблематики професійного спрямування, аналізувати психологічні феномени та їх динаміку;
- ✓ здатність і готовність до особистісного самовдосконалення, саморозвитку, самоактуалізації; адаптація до нових ситуацій у сфері професійної діяльності;

- ✓ здатність до професійної мобільності.

Передумови для вивчення дисципліни

Місце навчальної дисципліни «Практикум із загальної психології» є базовою складовою частиною дисциплін психологічного циклу нормативного блоку. Вивчення дисципліни передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки майбутніх психологів, зокрема: опанування системою знань про закономірності, тенденції, особливості розвитку психіки у філо – та онтогенезі, а також теоретичні методи й принципи психології, її основні поняття та категоріальний апарат; оволодіння технологією психологічного дослідження, а також сформувати в них уміння та навички практичного використання сучасних методів загальної психології.

Дисципліни “Практикум із загальної психології” сприятиме практичній підготовці психологів щодо надання ними психологічної допомоги окремим людям, організаціям, установам у вирішенні різних проблем життєдіяльності.

Дисципліна «Практикуму із загальної психології» здійснюється в тісному взаємозв'язку з такими галузями психологічної науки : вікова, соціальна, психодіагностика, психофізіологія та іншими дисциплінами, які повинні стати надійним підґрунтям у становленні фахівців.

Результати навчання з дисципліни

1. Осмислювати професійні завдання, проблеми і задачі системно, сапогенно та оцінювати з позицій гуманістичних духовних цінностей.
2. Демонструвати розуміння сутнісного змісту категорій, теоретичних понять і законів психології та здатність оперувати ними у професійній діяльності
3. Виявляти і прогнозувати тенденції перебігу особистісних, міжособистісних та групових психічних процесів на основі знання їх закономірностей.
4. Здійснювати пошук необхідної для професійної діяльності інформації з різних джерел, зокрема, з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.
5. Вміти реферувати наукові джерела, обґрунтовуючи власні позиції щодо їх змісту, та робити самостійні висновки.

6. Спроможність самостійно обирати й застосовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій і технології психологічного дослідження.
7. Вміти формулювати мету і завдання досліджень та розгортати їх відповідно до цих формулювань.
8. Критично аналізувати й оцінювати достовірність одержаних результатів психологічних досліджень, формулювати на їх основі аргументовані висновки та рекомендації.
9. Презентувати результати власних досліджень усно і письмово, зокрема, у формі тез, за допомогою мультимедійних засобів.
10. Спроможність шукати власні способи вирішення психологічних проблем, що виникають у процесі професійної діяльності.
11. Формулювати свої судження логічно, доступно, аргументовано дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей комунікантів (співбесідників).
12. Складати та реалізовувати план психологічного консультування з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, здійснювати моніторинг ефективності власних дій у його процесі.
13. Складати та реалізовувати програму психодіагностичних та просвітницьких дій, заходів психологічного супроводу та допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, тренінгів, ігор тощо відповідно до запитів.
14. Ефективно взаємодіяти за допомогою особистісних, соціально-психологічних факторів та механізмів взаєморозуміння та взаємовпливу.
15. Вміти професійно взаємодіяти у процесі командної роботи для вирішення фахових завдань.
16. Відповідально ставитись до професійного самовдосконалення, самонавчання та саморозвитку.
17. Знати та дотримуватись етичних принципів професійної діяльності психолога.
18. Демонструвати вміння поводитись відповідально відповідно до принципів і норм гуманістичної моралі та правових нормативних регуляторів.

19. Розуміти в усіх видах професійної діяльності важливість збереження та зміцнення соматичного і психічного здоров'я (власного й навколишніх), що інтегрується у почуванні стану загального благополуччя (згідно з стратегією ВООЗ).

Критерії оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів навчання з навчальної дисципліни, є:

- своєчасне і у повному обсязі виконання всіх навчальних завдань, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння самостійно аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку та розвитку;
- вміння застосовувати методи психологічної діагностики на практиці;
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.

Засоби оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень студентів із дисципліни «Практикум із загальної психології» за усіма видами навчальних робіт проводиться за *поточним, проміжним та підсумковим* контролюми.

Поточний контроль – це оцінювання (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, написання тестових завдань, контрольної роботи, організації самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на практичних заняттях, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Поточний модульний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом матеріалу лекційного модуля та вміння застосувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді тестування. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосується суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення практичного завдання. Тести обираються із загального переліку тестів за відповідними модулями.

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, де відводиться на оцінку усних та письмових відповідей студентів (презентації) - 5 балів, виконання тестування – 5 балів, виконання самостійної роботи – 5 балів, підсумкової контрольної роботи – 10 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Навчальна (аудиторна) робота Поточне тестування та самостійна робота														Сума	
Модуль1		Модуль2						Модуль3		Модуль4		Модуль5			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	
Робота на парах (усні та письмові відповіді) - 5б. Тестові завдання - 5б. Самостійна робота – 5б.	Робота на парах (усні та письмові відповіді) -5б. Тестові завдання (передбачено 2 тести)– 10 б. Самостійна робота – 15 б.						Робота на парах (усні та письмові відповіді) -5б. Тестові завдання – 5 б. Самостійна робота – 5 б.		Робота на парах (усні та письмові відповіді) -5б. Тестові завдання – 5 б. Самостійна робота – 5 б.		Робота на парах (усні та письмові відповіді) -5б. Тестові завдання – 5 б. Самостійна робота – 5 б. Контрольна робота – 10 б.				
15	30						15		15		25			100	
T1, T2, T3... – теми дисципліни															

- максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, яка завершується заліком, становить за поточну успішність 100 балів.

Самостійна робота студентів ділиться на базову і додаткову. Базова самостійна робота забезпечує підготовку студента до аудиторних занять і

контрольних заходів. Результати цієї підготовки виявляються в активності студента на заняттях, при виконанні ним контрольних робіт, тестових завдань й інших видів робіт. Базова самостійна робота студентів включає: опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури; пошук (підбір), огляд літератури і електронних джерел інформації; вивчення матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання; підготовка до практичних (семінарських) занять; підготовка до написання контрольних робіт, інших форм поточного контролю; систематизація вивченого матеріалу перед семестровим екзаменом.

Додаткова самостійна робота спрямована на поглиблення і закріплення знань студента, розвиток аналітичних навичок з проблематики навчальної дисципліни. Вона включає такі види робіт: аналіз наукових публікацій з визначеної викладачем теми; проведення психологічного дослідження у позааудиторний час; написання есе за заданою проблематикою; бібліографічний огляд літератури за заданою проблематикою; розробка мультимедійної презентації; виконання практичних задач, ситуативних завдань; опрацювання науково популярних та художніх фільмів; підготовка порівняльної таблиці; підготовка термінологічного словника та ін.

Питання до контрольної роботи :

1. Метод спостереження та його загальна характеристика. Типові помилки в психологічному спостереженні.
2. Види експериментів та етапи їх проведення.
3. Сутність і особливості тестування. Види психологічних тестів.
4. Техніка проведення психологічного дослідження.
5. Загальна характеристика методу анкетування. Види питань в анкеті (приклади).
6. Види тестів та їх характеристика. Основні вимоги щодо використання тестів в дослідженнях.
7. Контент-аналіз як різновид методу вивчення продуктів діяльності.
8. Специфіка застосування контент-аналізу (на матеріалі методики незавершених речень Б.Форера).
9. Поняття про пам'ять. Дослідження обсягу короткочасної пам'яті.

10. Характеристика видів уяви. Методики вивчення особливостей творчої та репродуктивної уяви.
11. Методики вимірювання стійкості та концентрації уваги.
12. Експериментально-психологічні методи дослідження мислення та мовлення людини.
13. Методика дослідження самооцінки емоційного стану особистості.
14. Методика дослідження самоконтролю як показника волі особистості.
15. Поняття про темперамент. Процедура дослідження екстраверсії — інтроверсії та нейротизму (на основі опитувальника Г. Айзенка).
16. Поняття характеру та його риси і прояви. Методика визначення типу характеру за К. Юнгом.
17. Дослідження мотиваційної сфери особистості.

Контрольна робота студентів максимально оцінюється у 10 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (пояснення)
90 – 100	A	відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
80 – 89	B	дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
70 – 79	C	добре (загалом правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
60 – 69	D	задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
50 – 59	E	достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
26 – 49	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)
0-25	F	неприйнятно (з обов'язковим повторним курсом)

Програма навчальної дисципліни

**Змістовий модуль 1. Вступ до практикуму із загальної психології.
Загальні методи дослідження в психології.**

**Тема 1. Методологія та методи наукового дослідження.
Спостереження як метод дослідження в психології. Метод спостереження та його характеристика. Спостережливість як необхідно важлива якість психолога.**

Поняття про методологію, метод, методологічний принцип, науковий підхід і методуку. Загальна й спеціальна методологія науки. Класифікація методів психологічного дослідження. Процедура проведення психологічного дослідження. Експериментальні та не експериментальні методи психології, їх історичне становлення й співвідношення у різних розділах сучасної психології.

Поняття про спостереження як дослідницький прийом і засіб збору емпіричних даних. Можливості, обмеження та основні сфери застосування спостереження. Залежність результатів спостереження від мети та гіпотези дослідження, від особливостей об'єкта та спостерігача.

Основні способи фіксації даних спостереження та форми звіту спостерігача. Стандартизація спостереження. Формалізовані та неформалізовані, якісні та кількісні методи обробки даних спостереження.

Планування та організація спостереження. Особливості психологічного спостереження. Розробка схеми спостереження.

Процедура та техніка спостереження (планування спостереження, стандартизовані процедури спостереження, вибір позиції спостерігача, засобів та порядку фіксації, хронологічної організації спостереження, стандартні способи подання та обробки даних).

Поняття про спостережливість як властивість особистості, що є необхідною для великої кількості професій, зокрема професії психолога. Виділення специфічних особливостей спостережливості в професіях типу «людина-людина». Визначення індивідуальних особливостей спостережливості. Розгляд вправ для розвитку спостережливості.

Тема 2. Експериментальні та не експериментальні методи в психології. Експериментальний метод в психології. Методи опитування. Метод тестів в психології. Проективні методи.

Експеримент як процедура перевірки гіпотез про причинно-наслідкові зв'язки явищ. Основні різновиди експерименту. Мета експерименту. Внутрішня та зовнішня валідність експерименту. Етика експериментального дослідження.

Опитування в психології. Види опитування: бесіда, анкетування та інтерв'ю бесіда як метод дослідження основні вимоги щодо проведення бесіди. Переваги та недоліки даного методу в психології. Анкетування як метод психології. Види анкетування. Класифікація питань в анкетах: за змістом (питання про факти й продукти діяльності; питання про мотиви, оцінки та думки респондентів); за формою (закриті та відкриті, прямі та непрямі); за функціями (питання-фільтри та контрольні питання). Композиція анкети (вступна частина, основна частина, демографічна частина). Правила побудови анкети. Надійність анкети. Інтерв'ю як різновид бесіди. Техніка проведення інтерв'ю недоліки та переваги метода інтерв'ю в психології.

Визначення методу тестів. Види тестів та їх характеристика. Основні вимоги щодо використання тестів в дослідженнях. Головні критерії якості тесту: надійність, валідність та дискримінальність. Недоліки та переваги методу тестів в психології.

Проективні методи. Види проективних методик та їх характеристика.

Змістовий модуль 2. Методи дослідження пізнавальної сфери особистості.

Тема 3. Методи дослідження відчуттів.

Поняття про відчуття. Дослідження ролі відчуттів у пізнавальній діяльності людини. Фізіологічні основи відчуттів. Фізичні властивості середовища, які породжують відчуття різної модальності. Класифікація та види відчуттів та їхня характеристика. Закономірності та властивості відчуттів.

Характеристика методів дослідження відчуттів у пізнавальній діяльності людини. Дослідження зорових відчуттів. Дослідження м'язово-суглобових відчуттів. Визначення абсолютних порогів слухової чутливості. Дослідження

тактильного відчуття. Дослідження визначення межі поля зору і оцінка ступеню їх відповідності вимогам норми.

Тема 4. Методи дослідження сприймання.

Поняття про сприймання. Природа сприймання. Взаємозв'язки аналізаторів у процесі сприймання. Фізіологічні основи сприймання. Роль моторних компонентів у сприйманні. Сприймання як дія. Загальні властивості та індивідуальні особливості сприймання. Вимірювання і оцінка поля зору. Мимовільне та довільне сприймання. Спостереження як форма довільного сприймання.

Дослідження сприймання часу. Дослідження пізнавального контролю під час сприймання. Особливості сприймання форми при пасивному і активному дотику. Дослідження сприймання простору. Дослідження сприймання напрямку локалізації звукових подразників. Дослідження сприймання часу. Вимірювання ілюзії зорового сприймання.

Тема 5. Методи дослідження пам'яті. Методи тренування пам'яті.

Роль пам'яті у пізнавальній діяльності людини. Визначення видів пам'яті: короткочасна, довготривала та оперативна пам'ять. Оцінка короткочасної наочно-образної пам'яті. Дослідження оперативної пам'яті. Дослідження динаміки процесу заучування (довготривала пам'ять).

Визначення домінуючого типу пам'яті. Дослідження обсягу короткочасної пам'яті за методикою Джекобсона. Дослідження обсягу логічної та механічної пам'яті. Дослідження обсягу словесно-логічної пам'яті. Порівняння індивідуальних особливостей обсягу пам'яті на цифри, слова та образи. Дослідження безпосереднього та опосередкованого запам'ятовування (Методика «Піктограма» О.Р.Лурія). Методика «Продуктивність запам'ятовування» (Н.А. Литовцева). Дослідження відмінностей між впізнаванням та відтворенням.

Теоретичні відомості щодо засобів покращення запам'ятовування. Дослідження факторів, які впливають на зберігання матеріалу в пам'яті. Вправи для покращення навичок запам'ятовування.

Тема 6. Методи дослідження мислення. Дослідження різних операцій мислення.

Поняття мислення та його різновиди. Дослідження провідного типу мислення. Дослідження впливу минулого досвіду на спосіб вирішення задач (методика Лачінса). Дослідження рівня сформованості рефлексивності мислення. Дослідження рівня розвитку аналітичності індуктивного мислення в умовах обмеженого часу. Дослідження лабільності-ригідності мислення за допомогою методики «Словниковий лабіринт». Дослідження активності вербального та наочно-дійового мислення. Дослідження індивідуальних особливостей розв'язання задач. Дослідження понятійного мислення (методика «Порівняння понять» та методика «Логіка зв'язків»). Дослідження логічного мислення за допомогою методик «Кількісні відносини», «Складні аналогії» та «Прості аналогії». Дослідження здатності до узагальнення та абстрагування за допомогою методики «Виключення зайвого». Дослідження репродуктивного мислення за допомогою методики «Складання чисел».

Тема 7. Методи дослідження уяви.

Поняття про уяву як вищий пізнавальний процес. Уява та її характеристики. Класифікація та види уяви. Дослідження індивідуальних особливостей уяви (визначення рівня складності уяви, ступеня фіксованості уявлень, гнучкості або ригідності уявлень, ступеня її оригінальності чи стереотипності). Дослідження просторових уявлень за методикою Шепарда. Дослідження відтворюючої уяви. Дослідження продуктивності уваги за допомогою чорно-білих фотографій тесту Роршаха.

Визначення поняття «творчої уяви». Дослідження творчою уяви за допомогою тестів Гілфорда. Дослідження особливостей творчої уяви за допомогою методики «Три слова».

Тема 8. Методи дослідження уваги.

Уява та її характеристики. Види уваги. Поняття про основні властивості уваги: вибірковість, стійкість, концентрація, обсяг, розподіл.

Визначення поняття «обсяг» уваги. Дослідження обсягу уваги (за допомогою запам'ятовування літер та чисел), а також за методикою «Крапки». Дослідження вибірковості уваги за допомогою методики Мюнстерберга та методики Торндайка. Дослідження розподілу уваги за допомогою коректурної проби Бурдона та цифрових таблиць. Визначення понять «стійкість» та «концентрація» уваги. Дослідження стійкості та концентрації уваги за допомогою методик «Кільця Ландольта», «Коректурна проба Бурдона», «Переплутані лінії», тесту П'єрона-Рузера. Визначення поняття «слухова увага» вивчення концентрації слухової уваги. Визначення поняття «переключення» уваги. Дослідження переключення уваги за допомогою коректурної проби Бурдона та червоно-чорних таблиць Горбова-Шульте. Дослідження переключення уваги методом додавання цифр. Визначення поняття «розподіл» уваги.

Теоретичні відомості щодо засобів покращення уваги. Вправи для тренування стійкості, концентрації, розподілу та об'єму зорової та слухової уваги.

Змістовий модуль 3. Методи дослідження емоційно-вольової сфери.

Тема 9. Методи дослідження емоційної сфери.

Поняття про емоції і почуття. Функції емоцій і почуттів. Вираження емоцій та почуттів. Форми переживання емоцій та почуттів. Класифікація різновидів емоцій.

Дослідження диференціальних емоцій (К.Ізарда). Дослідження емоційного спрямування (Б. І. Додонов). Дослідження настроїв за допомогою теста Люшера. Дослідження тривожності за допомогою методики Спілберга-Ханіна. Дослідження стресостійкості. Дослідження емоційної чуйності. Дослідження емоційного відгукування (за А. Мєграбієном та Н. Епштейном). Самооцінка власного емоційного стану. Розпізнання емоцій по виразу обличчя. Дослідження рівнів емоційного вигорання за допомогою методики В.В. Бойко.

Методика діагностики «перешкод» у встановленні емоційних контактів (Б.Бойко).

Тема 10. Методи дослідження волі.

Поняття про волю. Воля як вища психічна функція. Основні фази складної вольової дії. Дослідження вольових якостей особистості. Дослідження суб'єктивного контролю. Дослідження «сили волі» та рішучості. Дослідження наполегливості. Дослідження імпульсивності.

Змістовий модуль 4. Особистість. Психологія міжособистісного спілкування. Особистість в групі.

Тема 11. Методи дослідження особистості.

Індивід. Людина. Особистість. Індивідуальність. Класифікація типів та природа особистості у психологічних теоріях. Структура та спрямованість особистості. Самосвідомість та «Я-концепція» особистості.

Виявлення типологічних особливостей особистості за К.Г. Юнгом. Дослідження особливостей самооцінки особистості (Г.М. Казанцевої). Дослідження адекватної самооцінки (за А.Реан). Дослідження «Я-концепції» особистості. Дослідження характерних особливостей особистості. Дослідження типів особистої спрямованості за допомогою методики Т. Данілової. Дослідження спрямованості особистості (Б.Басса). Дослідження особливостей психологічних захистів особистості за допомогою опитувальника Плутчика - Келлермана – Конте.

Тема 12. Методи дослідження міжособистісного спілкування. Особистість в групі .

Поняття про стосунки, ставлення та міжособистісні стосунки особистості. Функції та форми спілкування. Види, засоби і стилі спілкування. Кризи і конфлікти в житті людини. Класифікація груп, їх характеристики. Взаємовпливи в групі.

Дослідження стилю і структури міжособистісних стосунків та їх особливостей за допомогою методики Т. Лірі. Дослідження власного стилю

поведнки під час суперечки між людьми за допомогою тесту К.Томаса. Дослідження міжособистісних стосунків у групі за методикою Дж. Морено «Соціометрія». Дослідження кола значимих для особистості осіб, думки яких є для неї визначальними за допомогою методики «Референтометрія».

Змістовий модуль 5. Індивідуально-психологічні властивості особистості.

Тема 13. Методи дослідження темпераменту особистості.

Поняття про темперамент як сукупність індивідуальних проявів динаміки психічної діяльності особистості. Історія розвитку та становлення вчення про темперамент. Психологічна характеристика та властивості типів темпераменту. Вплив темпераменту на індивідуальний стиль діяльності людини.

Дослідження типу темпераменту за допомогою тесту-опитувальника ЕРІ за Г. Айзенком ; Тесту на визначення темпераменту за М.М.Обозовим; Методика визначення темпераменту за А.Беловим. Дослідження психологічної структури темперамента (Б.М. Смирнова). Дослідження сили нервової системи (теплінг-тест Є.П. Ільїна).

Тема 14. Методи дослідження характеру особистості.

Поняття про характер. Природні і соціальні передумови формування характеру. Провідні риси характеру. Акцентуйовані риси характеру, їх класифікація (Е.Кречмера, Е. Фромма, А.Є. Лічко, К.Леонгарда).

Дослідження характеру за допомогою опитувальника Х.Смішека. Методика визначення типу характеру за К. Юнгом. Методика «Ваш характер». Тест «Чи сильний у Вас характер ?» за автором В.Рошаховським.

Тема 15. Методи дослідження здібностей.

Поняття про здібності, їх фізіологічна основа. Якісна і кількісна характеристика здібностей. Види здібностей. Формування та розвиток здібностей.

Дослідження спеціальних здібностей. Дослідження загальних творчих здібностей. Дослідження рівня загальних, розумових здібностей. Дослідження «комунікативних і організаторських здібностей» (КОЗ-2).

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Вступ до практикуму з загальної психології. Загальні методи дослідження в психології.												
Тема 1. Методологія та методи наукового дослідження. Спостереження як метод дослідження в психології.	12	2	2			8	9	1	-			8
Тема 2. Експериментальні та не експериментальні методи в психології. Експериментальний метод в психології. Методи опитування. Метод тестів в психології. Проективні методи.	12	2	2			8	13	1	-			12
Разом за змістовим модулем 1	24	4	4			16	22	2				20
Змістовий модуль 2. Методи дослідження пізнавальної сфери особистості.												
Тема 3. Методи дослідження відчуттів.	12	2	2			8	10	-	-			10
Тема 4. Методи дослідження сприймання.	12	2	2			8	11	-	-			11
Тема 5. Методи дослідження пам'яті. Методи тренування пам'яті.	12	2	2			8	15	2	2			11
Тема 6. Методи дослідження мислення. Дослідження різних операцій мислення.	12	2	2			8	16	2	2			12
Тема 7. Методи дослідження уяви.	12	2	2			8	10	-	-			10

Тема 8. Методи дослідження уваги.	12	2	2			8	10	-	-			10
Разом за змістовим модулем 2	72	12	12			48	72	4	4			64
Змістовий модуль 3. Методи дослідження емоційно-вольової сфери.												
Тема 9. Методи дослідження емоційної сфери.	12	2	2			8	12	-	1			11
Тема 10. Методи дослідження волі.	12	2	2			8	12	-	1			11
Разом за змістовим модулем 3	24	4	4			16	24		2			22
Змістовий модуль 4. Особистість. Психологія міжособистісного спілкування. Особистість в групі.												
Тема 11. Методи дослідження особистості.	12	2	2			8	14	2	1			11
Тема 12. Методи дослідження міжособистісного спілкування. Особистість в групі .	12	2	2			8	12	-	1			11
Разом за змістовим модулем 4	24	4	4			16	26	2	2			22
Змістовий модуль 5. Індивідуально-психологічні властивості особистості.												
Тема 13. Методи дослідження темпераменту особистості.	12	2	2			8	13	1	1			11
Тема 14. Методи дослідження характеру особистості.	12	2	2			8	13	1	1			11
Тема 15. Методи дослідження здібностей.	12	2	2			8	10	-	-			10
Разом за змістовим модулем 5	36	6	6			24	36	2	2			32
Всього годин	180	30	30			120	180	10	10			160

Теми практичних занять для студентів денної форми навчання

№ з/п	Назва модулів та тем	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Вступ до практикуму із загальної психології. Загальні методи дослідження в психології.	
1	Тема 1. Методологія та методи наукового дослідження. Спостереження як метод дослідження в психології.	2
2	Тема 2. Експериментальні та не експериментальні методи в психології. Експериментальний метод в психології. Методи опитування. Метод тестів в психології. Проективні методи.	2
	Разом	4
	Змістовий модуль 2. Методи дослідження пізнавальної сфери особистості.	
3	Тема 3. Методи дослідження відчуттів.	2
4	Тема 4. Методи дослідження сприймання.	2
5	Тема 5. Методи дослідження пам'яті. Методи тренування пам'яті.	2
6	Тема 6. Методи дослідження мислення. Дослідження різних операцій мислення.	2
7	Тема 7. Методи дослідження уяви.	2
8	Тема 8. Методи дослідження уваги.	2
	Разом	12
	Змістовий модуль 3. Методи дослідження емоційно-вольової сфери.	
9	Тема 9. Методи дослідження емоційної сфери.	2
10	Тема 10. Методи дослідження волі.	2
	Разом	4
	Змістовий модуль 4. Особистість. Психологія міжособистісного спілкування. Особистість в групі.	
11	Тема 11. Методи дослідження особистості.	2
12	Тема 12. Методи дослідження міжособистісного спілкування. Особистість в групі .	2
	Разом	4
	Змістовий модуль 5. Індивідуально-психологічні властивості особистості.	
13	Тема 13. Методи дослідження темпераменту особистості.	2
14	Тема 14. Методи дослідження характеру особистості.	2
15	Тема 15. Методи дослідження здібностей.	2
	Разом	6
	Всього годин	30

Теми практичних занять для студентів заочної форми навчання.

№ з/п	Назва модулів та тем	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Вступ до практикуму із загальної психології. Загальні методи дослідження в психології.	
1	Тема 1. Методологія та методи наукового дослідження. Спостереження як метод дослідження в психології.	-
2	Тема 2. Експериментальні та не експериментальні методи в психології. Експериментальний метод в психології. Методи опитування. Метод тестів в психології. Проективні методи.	-
	Разом	-
	Змістовий модуль 2. Методи дослідження пізнавальної сфери особистості.	
3	Тема 3. Методи дослідження відчуттів.	-
4	Тема 4. Методи дослідження сприймання.	-
5	Тема 5. Методи дослідження пам'яті. Методи тренування пам'яті.	2
6	Тема 6. Методи дослідження мислення. Дослідження різних операцій мислення.	2
7	Тема 7. Методи дослідження уяви.	-
8	Тема 8. Методи дослідження уваги.	-
	Разом	4
	Змістовий модуль 3. Методи дослідження емоційно-вольової сфери.	
9	Тема 9. Методи дослідження емоційної сфери.	1
10	Тема 10. Методи дослідження волі.	1
	Разом	2
	Змістовий модуль 4. Особистість. Психологія міжособистісного спілкування. Особистість в групі.	
11	Тема 11. Методи дослідження особистості.	1
12	Тема 12. Методи дослідження міжособистісного спілкування. Особистість в групі .	1
	Разом	2
	Змістовий модуль 5. Індивідуально-психологічні властивості особистості.	
13	Тема 13. Методи дослідження темпераменту особистості.	1
14	Тема 14. Методи дослідження характеру особистості.	1
15	Тема 15. Методи дослідження здібностей.	-
	Разом	2
	Всього годин	10

Самостійна робота для студентів денної та заочної форми навчання

Семестр тема	Зміст самостійної роботи	Обсяг (год.) денна форма/ заочна форма	Форма контро- лю	Кіль- кість балів
	Змістовий модуль 1. Вступ до практикуму із загальної психології. Загальні методи дослідження в психології.			
1	Тема 1. Методологія та методи наукового дослідження. Спостереження як метод дослідження в психології. 1. Скласти тези за змістом розділу «Спостереження» (С.Л.Рубінштейн«Основи загальної психології»). 2. Прочитати та законспектувати розділ «Спостереження» (Дружинін В.М.«Експериментальна психологія») . 3. Прочитати розділ «Спостережливість як професійно важлива якість людини» (Регуш Л.О. «Практикум із спостереження та спостережливості»). Звернути увагу на запропоновані автором вправи для розвитку спостережливості. 4. Написати звіт з проведеного спостереження відповідно до запропонованої «Карти спостережень Скотта».	8/8	конспет звіт	2
2	Тема2. Експериментальні та не експериментальні методи в психології. Експериментальний метод в психології. Методи опитування. Метод тестів в психології. Проективні методи. 1.Скласти конспект основних положень розділу «З історії психодіагностики» (Бодальов О.О., Столін В.В. «Загальна психодіагностика»). 2. Законспектувати основні положення додатку 1. «Етичні принципи проведення дослідження на людині» (Дружинін В.М. «Експериментальна психологія»). 3. Законспектувати розділ «Експериментальне спілкування» (Дружинін В.М.«Експериментальна психологія»). 4. Прочитати та законспектувати розділ «Типи тестів» з підручника «Основи психології». 5. Скласти анкету на тему « Чому Ви обрали фах практичного психолога». Написати звіт.	8/12	конспект	3
	Разом	16/20		5
	Змістовий модуль 2. Методи дослідження пізнавальної сфери особистості.			
3	Тема 3. Методи дослідження відчуттів. Написання звітів за методиками: - «Дослідження ролі відчуттів у пізнавальній	8/10	конспект	3

	діяльності людини» ; - Визначення порогів чутливості; - «Дослідження зорових відчуттів» ; - «Вимірювання та оцінка поля зору» (за допомогою периметра Ферстера); - «Визначення зорових просторових порогів розрізнення відстані» (точність окоміру) ; - «Дослідження тактильного відчуття» ; - «Дослідження м'язово-суглобових відчуттів»;			
4	Тема 4. Методи дослідження сприймання. Написання звітів за методиками: - «Дослідження пізнавального контролю під час сприймання» ; - «Дослідження явищ адаптації та контрасту»; - «Особливості сприймання форми при пасивному та активному дотику»; - «Сприймання часу: оцінка, вимірювання, відтворення, порівняння» ; - «Сприймання простору»; - «Вимірювання ілюзії зорового сприймання (ілюзія Мюллера-Лайера)»; - «Дослідження об'єму зорового сприймання» .	8/11	конспект	2
5	Тема 5. Методи дослідження пам'яті. Методи тренування пам'яті. 1. Написання звітів за методиками: - «Об'єм пам'яті» ; - Методика дослідження обсягу словесно-логічної пам'яті ; - Методика вивчення продуктивності пам'яті ; - Методика «Відтворювання тексту»; - Дослідження ретроактивного гальмування ; - «Визначення домінуючого типу запам'ятовування ; - Дослідження відмінностей між впізнанням та відтворенням ; - Методика вивчення короткотривалої пам'яті ; - Методика вивчення оперативної пам'яті ; - Методика дослідження довготривалої пам'яті ; - «Методика дослідження безпосереднього та опосередкованого запам'ятовування ; - Методика дослідження логічної та механічної пам'яті ; - Методика «Піктограма» ; - Методика « Ретроактивне гальмування»; - Методика дослідження мимовільного запам'ятовування . 2. Розробити комплекс вправ для тренування пам'яті.	8/11	конспект	3
6	Тема 6. Методи дослідження мислення. Дослідження різних операцій мислення. Написання звітів за методиками: - Методика «Тип мислення»; - Методика дослідження індивідуального стилю	8/12	конспект	3

	мислення; - Дослідження впливу минулого досвіду на спосіб вирішення задач (Методика Лачінса) ; - Дослідження впливу установки на спосіб розв'язання задач ; - Методика «Інтелектуальна лабільність» ; - Методика «Порівняння понять» ; - Методика «Кількісні відносини» ; - Методики «Складні аналогії» та «Прості аналогії» ; - Методика «Виділення суттєвих ознак»; - Методика «Виключення зайвого» ; - Методика «Складання чисел» ; - Дослідження аналітичності мислення .			
7	Тема 7. Методи дослідження уяви. Написання звітів за методиками: - Методика вивчення відтворюючої уяви ; - Дослідження продуктивності уяви ; - Методика «Вигадай розповідь» ; - Методика «Наскільки багата Ваша уява?»; - Дослідження індивідуальних особливостей уяви ; - Дослідження творчої уяви ; - Методика «Ваш творчий потенціал» ; - Дослідження креативності за допомогою методики Гілфорда.	8/10	конспект	2
8	Тема 8. Методи дослідження уваги. 1. Написання звітів за методиками: - «Дослідження вибіркості уваги за методикою Мюнстерберга» ; - «Оцінка обсягу уваги»; - «Оцінка переключення уваги за допомогою червоно-чорної таблиці»; - «Дослідження переключення уваги методом додавання цифр»; - «Дослідження розподілу уваги»; - «Оцінка стійкості концентрованої уваги за кільцями Ландольта» ; - «Оцінка стійкості та концентрації уваги за буквеною коректурною пробою»; - «Переплутані лінії»; - «Визначення стійкості і концентрації уваги за допомогою тесту П'єрона-Рузера» ; - «Вивчення концентрації слухової уваги» ; 2. Розробити комплекс вправ для тренування уваги.	8/10	конспект	2
	Разом	48/64		15
Змістовий модуль 3. Методи дослідження емоційно-вольової сфери.				
9	Тема 9. Методи дослідження емоційної сфери. Написання звітів за методиками: - Методика «Дослідження диференціальних емоцій» (К,Ізарда);	8/11	конспект	3

	- Дослідження настроїв за допомогою теста Люшера; - Методика вивчення емоційної стійкості; - Методика емоційного спрямування (Б. І, Додонов); - Дослідження емоційного відгукування; - Методика діагностики «перешкод» у встановленні емоційних контактів (В.В. Бойко); - Методика «Дослідження ситуативної та особистісної тривожності» (Спілберг – Ханін).			
10	Тема 10. Методи дослідження волі. Написання звітів за методиками: - Методика «дослідження суб'єктивного контролю»; - Методика вивчення особливостей вольової регуляції; - «Самооцінка вольових якостей» ; - Методика вивчення рівня наполегливості; - Дослідження сили волі ;	8/11	конспект	2
	Разом	16/22	16	22
Змістовий модуль 4. Особистість. Психологія міжособистісного спілкування. Особистість в групі.				
11	Тема 11. Методи дослідження особистості. Написання звітів за методиками: - Дослідження типологічних особливостей особистості за К.Г. Юнгом; - Методика визначення спрямованості за Б.Басса; - Методика дослідження типів особистісної спрямованості за Т. Данілової; - Дослідження самооцінки особистості (опитувальник Г.М. Казанцевої); - Дослідження адекватної самооцінки за А.Реан, Я. Коломінський; - Дослідження рівня домагань особистості за допомогою моторної проби Шварцландера; - Дослідження егоцентричної спрямованості особистості (ЕАТ); - Дослідження рівня особистісної зрілості за методикою О.С.Штепи; - Дослідження особливостей психологічних захистів (опитувальник Плутчика-Келлермана-Конте); - Тест смисложиттєвих орієнтацій (М.Рокіч).	8/11	конспект	3
12	Тема 12. Методи дослідження міжособистісного спілкування. Особистість в групі . Написання звітів за методиками: - Методика діагностики міжособистісних стосунків (Т.Лірі); - Методика «Атмосфера в групі» (за Ф.Фідлером); - Методика «Соціометрія»; - Методика «Референтометрія»;	8/11	конспект	2

	- Дослідження власного стилю поведінки в конфліктній ситуації (К.Томаса); - Тест « Чи комунікабельні Ви?»; - Тест «Чи здатні Ви вливати на інших?».			
	Разом	16/22		5
	Змістовий модуль 5. Індивідуально-психологічні властивості особистості.			
13	Тема 13. Методи дослідження темпераменту особистості. Написання звітів за методиками: - Методика дослідження темпераменту(ЕРІ) за Азенком; - Методика вивчення темпераменту за А.Бєловим; - Тест на визначення темпераменту за М.М. Обозовим; - Опитувальник для вивчення темпераменту за Я.Стреляу; - Дослідження психологічних властивостей темпераменту (ОСТ) за В.М. Русалова	8/11	конспект	2
14	Тема 14. Методи дослідження характеру особистості. Написання звітів за методиками: - Методика «Ваш характер»; - Тест «Чи сильний у Вас характер?» за В.Рощаховським; - Дослідження акцентуацій характеру за К.Леонгадом-Х.Шмішеком.	8/11	конспект	2
15	Тема 15. Методи дослідження здібностей. Написання звітів за методиками: - Методика виявлення «комунікативних і організаторських здібностей» (КОЗ-2); - Методика визначення творчих здібностей людини; - Виявлення індивідуально-особистісних особливостей особистості в конкретній ситуації (колірний тест М.Люшера) - Тест на перевірку кмітливості.	8/11	конспект	1
	Разом	24/32		5
	Всього годин	120/160		25

Форми контролю

Усне та письмове опитування, навчальні тести, контрольна робота, конспекти першоджерел, мультимедійна презентація, протоколи психологічного дослідження, залік.

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Навчальна дисципліна «Практикум з загальної психології» передбачає використання мультимедійного обладнання (комп'ютер, проектор).

Методичне забезпечення

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- тестові завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- збірники завдань і роздаткових матеріалів для проведення практичних занять.

Рекомендована література

Основна:

1. Анастаси А., Урбина С. Психологическое тестирование. СПб: Питер. 2003. – 739 с.
2. Беседин А. Н., Липатов Й. Й., Тимченко А. В., Шапарь В. Б. Книга практического психолога: Часть 1.- Харьков: РИП "Оригинал", фирма "Фортуна-прес", 1996.- 302 с.
3. Беседин А. Н., Липатов Й. Й., Тимченко А. В., Шапарь В. Б. Книга практического психолога: Часть 2.- Харьков: РИП "Оригинал", фирма "Фортуна-пресе", 1996.-415 с.
4. Бодалев А.А., Столин В.В. Общая психодиагностика. – СПб.: Изд-во «Речь», 2000. – 440с.
5. Волошина В.В., Волинська Л.В., Савицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія:Практикум: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2005. – 280 с.
6. Горбатов Д.С. Практикум по психологическому исследованию. Самара: 2000. – 287 с.
7. Гудвин Дж. Исследование в психологии. СПб: Питер, 2004. – 312 с.
8. Дружинин В.Н. Экспериментальная психология – 2-е изд., доп. – СПб.: Питер, 2001. – 320 с.
8. Дубич С. Я., Самошкина Л. Н. Методические указания и инструкции к выполнению лабораторных работ по курсу « Общий практикум по психологии.- Днепропетровск: ДГУ,1992.- 32 с.

9. Загальна психологія: Навч. Посіб. / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. – К.: А.П.Н., 1999.
10. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навч. посіб. – К.:2004. – 318 с. 17.
11. Краткий психологический словарь \Сост. Л.А.Карпенко; Под общ. ред. А.В.Петровского,М.Г.Ярошевского. – М.:Политиздат, 1985. – 431с.
12. Максименко С. Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – К.: Центр навч.літератури”, 2004. – 272 с.
13. Мечников В.М., Ямпольский Л.Т. Введение в экспериментальную психологию личности. –М.:Просвещение, 1985. – 319с.
14. Москвина Л. Энциклопедия психологических тестов. Саратов: 1996. – 326 с.
15. М’ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. – К.: Вища школа, 1998.
16. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – К.:Либідь, 2002. – 632 с.
17. Павелків Р.В. Загальна психологія. Підручник. – К: Кондор, 2009. – 576 с.
18. Практикум з психодіагностики. — 2-ге вид., виправ. і допов. / Уклад.: О. О. Музика та ін. — Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка, 2000. — 160 с.
19. Практикум із загальної психології: для подвійних спеціальностей /Уклад. Л. В.Долинська, С. О. Ставицька, В. В. Волошина.: — К., 2003. - 140 с.
20. Практикум по психологическому исследованию / Ред. Д. С. Горбатов. — М.: Издат.дом «Бахрах-М», 2000.
21. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии / Под ред. А.А.Крылова, С.А. Маничева. – СПб.: Питер, 2006. – 560 с.
22. Психологія: Підручник / За ред. Ю. Л. Трофімова. – К.: Либідь, 2001. – 390 с.
23. Цимбалюк І.М., Яницька О.Ю. Загальна психологія. — К.: ВД Професіонал, 2004. -304 с.
24. Цигульська Т. Ф. Загальна та прикладна психологія: Навчальний посібник. – К:Наукова думка, 2000. – 192 с.

Допоміжна:

1. Анастаси А., Урбина С. Психологическое тестирование. 7-е изд. - СПб.: Питер, 2007.- 688 с.
2. Большой психологический словарь. Под ред. Мещерякова Б.Г., Зинченко В.П. - М.:Прайм-Еврознак, 2003 - 672 с.
3. Выготский Л.С. Психология. М.: ЭКСМО-Пресс, 2000. - 1008 с. (Серия "Мир психологии")
4. Гомезо М.В. Атлас по психологии / М.В.Гомезо, И.А.Домашенко. – М., 2004. – 274 с.
5. Гудвин Д. Исследование в психологии: методы и планирование. 3-е изд. - СПб.:Питер, 2004. - 558 с. (Серия "Мастера психологии")
6. Лурия А.Р. Лекции по общей психологии. - СПб.: Питер, 2006. - 320 с.
7. Общая психология. Под ред. Гомезо М.В. - М.: Ось-89, 2007. - 352 с.
8. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. - 2-е изд. (1946г.) - СПб.: Питер, 2002 -720 с. (Серия "Мастера психологии")
9. Волошина к В.В., Долинська Л.В., Ставицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія:Практикум: Навч. посібн. 4-те вид. – К.: Каравела ,2011. -280 с.
10. Горбатов Д.С. Практикум по психологическому исследованию: Учеб. пособие. –Самара: Издательский дом «Бахрах-М», 2006. – 272 с.
11. Глуханюк Н.С., Дьяченко Е.В., Семенова С.Л. Практикум по общей психологии. – М.:Изд-во Моск. психол.-соц. ин-та, 2006. - 224 с.
12. Дыгун М.А., Дыгун Е.П., Муравьева О.С., Цалко Л.В. Практикум по общей психологии для студентов педагогических специальностей ВУЗов. – Изд-во: Жасскон, 2007.
13. Методики психодиагностики в спорте: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов /В.Л.Марищук, Ю.М.Блудов, В.А.Плахтиенко, Л.К.Серова. – 2-е изд. – М.: Просвещение,1990.
14. Немов Р.С. Психология: Учеб. пособие для студентов пед. вузов: В 3 кн.: Т.3.Психодиагностика. 2001, 4-е изд., 640с.
15. Основы психологи. Практикум / Ред.-сост. Л.Д.Столяренко. Ростов н/Д: Изд-во Феникс, 2000. – 576 с.

16. Пашукова Т.І., Допіра А.І., Дьяков Г.В. Практикум із загальної психології / За ред. Т.І.Пашукової. – К.: Знання, 2006. – 203 с.
17. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии / В.Д.Балин, В.К.Гайда, В.К.Гербачевский и др. Под общ. ред. А.А.Крылова, С.А.Маничева. – Питер, 2006. – 560 с.
18. Регуш А.Л. Практикум по наблюдению и наблюдательности. 2-е изд., перераб. и доп. -СПб.: Питер, 2008. - 208 с. (Серия "Практикум по психологии")
19. Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога в образовании: Учеб. пособие.– М., 1996.
20. Смирнов А. Практикум по общей психологии: Учебное пособие. – Изд-во Института Психотерапии. – 2005. – 224 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет:

1. <http://www.nbu.gov.ua/portal/>
2. <http://lib.kture.kharkov.ua/>
3. <http://www.psy-science.com.ua/PsInsUa.html>
4. http://www.social-science.com.ua/jornal_content/
5. <http://rutracker.org/forum/viewtopic.php?t=3885346>
6. <http://psyfactor.org/> - "ПСИ-ФАКТОР" - Центр практической психологии.
7. psychology.net.ru — Сайт "Мир психологии".
8. www.psychology.ru — Psychology.ru. Большой проект, посвященный психологии. Содержит много полезных разделов: библиотека, раздел о знаменитых психологах, большую коллекцию ссылок на психологические ресурсы, форумы, психологические тесты-Онлайн и другое.
9. <http://www.psychologos.ru/> - Психологос. Энциклопедия практической психологии.
10. <http://www.zercalo.ru/index.shtml> - Психология каталог. Психологические ссылки. Каталог психолога. Ссылки на психологические ресурсы.
11. PsyLab.info – Энциклопедия психодиагностики.